

Ό,τι ήθελες να μάθεις για τον φεμινισμό και βαριόσουν να ρωτήσεις

Τι είναι ο φεμινισμός;

Ο φεμινισμός είναι ένα κίνημα για την πολιτική, κοινωνική και οικονομική ισότητα των φύλων. Η κεντρική του ιδέα είναι η απελευθέρωση του ανθρώπου από την κοινωνική, πολιτική και οικονομική καταπίεση που υφίσταται μέσα από όλους τους τύπους πατριαρχικών δομών.

Τι είναι η κουλτούρα του βιασμού;

Χρησιμοποιούμε την έκφραση αυτή για να περιγράψουμε μια κουλτούρα μέσα στην οποία η σεξουαλική βία είναι όχι μόνο συχνή και αποδεκτή, αλλά υποστηρίζεται με άμεσο ή έμμεσο τρόπο. Σε μια κοινωνία με κουλτούρα βιασμού τα μίντια και η επικρατούσα άποψη δικαιολογούν, απενοχοποιούν ή και υποστηρίζουν την ύπαρξη του βιασμού και κάθε είδους σεξουαλικής βίας. Οι ιδέες αυτές λειτουργούν συμβιωτικά με τη σεξουαλική αντικειμενοποίηση, την εμμονή σε υποτιθέμενους βιολογικούς ρόλους των φύλων και τις γενικές μισογύνικες αντιλήψεις του πληθυσμού. Μέσα στην κουλτούρα του βιασμού η αντρική έκφραση βίας θεωρείται κάτι φυσιολογικό, σωστό, βιολογικά λογικό, ακόμη και επιθυμητό. Ταυτόχρονα η γυναικεία υποταγή αντιμετωπίζεται ως χάρισμα και απαιτούμενο χαρακτηριστικό της θηλυκότητας. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο, τα θύματα σεξουαλικής βίας μειώνονται, κατηγορούνται και αμφισβητούνται διαρκώς (ειδικά οι άντρες-θύματα). Συνήθως, οι πληροφορίες που δεχόμαστε σε σχέση με τον βιασμό και τη σεξουαλική βία ρίχνουν μεγάλο βάρος της ευθύνης στο τι πρέπει να κάνουν οι γυναίκες για να αποφύγουν να τους συμβεί κάτι τέτοιο, αντί να επιδιώκεται το να αποτρέπονται, να συλλαμβάνονται και να δικάζονται επιτυχώς οι δράστες.

Βλάπτει η πατριαρχία τους άντρες;

Ναι, και πολύ μάλιστα. Οι άντρες ζουν μέσα στην πατριαρχική μας κοινωνία και, όπως όλοι μας, υποφέρουν κι εκείνοι από τα αποτελέσματα των στερεοτύπων που χτίζονται μέσα σ' αυτήν. Έχουν το δικό τους μικρό κουτάκι που ορίζει τι είναι η αρρενωπότητα και τι σημαίνει το να είσαι άντρας και το οποίο είναι γεμάτο με αποδεκτές και επιθυμητές συμπεριφορές. Όπως και στην περίπτωση των γυναικών και του κουτιού που ορίζει κοινωνικά τι σημαίνει θηλυκότητα και τι σημαίνει το να είσαι γυναίκα, οποιαδήποτε συμπεριφορά έξω από αυτό το κουτί είναι καταδικαστέα και κοινωνικά μη-αποδεκτή σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό. Ο διαρκής περιορισμός στους άκαμπτους αυτούς κανόνες έχει ως αποτέλεσμα την αποξένωση των ανδρών από τους άλλους ανθρώπους και τη μόνιμη καταπίεσή τους. Εάν επιλέξουν να συμμορφωθούν, ζουν τη ζωή τους κλεισμένοι σ' ένα μικρό κουτάκι που δεν τους επιτρέπει ελεύθερη κίνηση και περιορίζει τις εμπειρίες τους και εάν επιλέξουν να κινηθούν εκτός του κουτιού, κινδυνεύουν από εξευτελισμό, διακρίσεις και ακόμη και βία.

Τι είναι η διαθεματικότητα;

Ο όρος στα αγγλικά (intersectionality) περιγράφει 'σταυροδρόμια' και στα ελληνικά το αποδίδουμε 'διαθεματικότητα' μιας και είναι πιο σαφές. Μιλώντας λοιπόν για διαθεματικότητες στον φεμινισμό, εννοούμε πως η φεμινιστική μας σκοπιά περνάει μέσα από τον φακό πολλαπλών στοιχείων: φυλή, σεξουαλικότητα, αναπηρία, τάξη κ.ο.κ. Οι διαθεματικότητες αυτές περιλαμβάνουν το σύνολο των συστημικών καταπίεσεων και διακρίσεων. Αυτές οι δομές της καταπίεσης δεν μπορούν παρά να εξετάζονται παράλληλα με έμφαση στα σημεία που τέμνονται άμεσα. Στο πλαίσιο του φεμινισμού, και δεδομένου ότι, ιστορικά, το κίνημα είχε και έχει τραγικούς αποκλεισμούς ομάδων (μαύρες γυναίκες, τρανς γυναίκες, φτωχές γυναίκες), οφείλουμε να κοιτάμε όλες τις παραμέτρους. Οφείλουμε να εξετάζουμε όλες τις σκοπιές και να περιλαμβάνουμε όσες περισσότερες ομάδες μπορούμε.

Τι είναι ο εσωτερικευμένος μισογυνισμός;

Εσωτερικευμένος σεξισμός ή μισογυνισμός ονομάζεται η πεποίθηση που έχουν οι γυναίκες μιας κοινωνίας αφενός ότι τα στερεότυπα, τα πρότυπα και οι ρόλοι που προωθεί η κοινωνία αναφορικά με τη γυναικεία συμπεριφορά είναι απαραίτητο να ακολουθούνται από κάθε γυναίκα, αφετέρου ότι στην περίπτωση που η στάση και οι επιλογές μιας γυναίκας δεν θεωρούνται "αρμόζουσες", θα δεχτεί την κατάκριση των υπολοίπων.

Ένα παράδειγμα είναι τα αρνητικά σχόλια που γίνονται από πολλές γυναίκες για γυναίκες με διαφορετικό τρόπο ντυσίματος, που ξεκινούν από διάφορες αβάσιμες υποθέσεις (για την ευφυΐα, το ήθος, τους συντρόφους της, κ.ά.) με αποκορύφωμα το να "δικαιολογείται" μια πιθανή σεξουαλική παρενόχληση/επίθεση σε μια γυναίκα με "προκλητικά και άσεμνα ρούχα". Από μικρή ηλικία καλλιεργείται ένα κλίμα μίσους ανάμεσα στα κορίτσια: ασκείται συνεχής πίεση να είναι καλύτερες, συγκριτικά με τις συνομήλικες τους, χωρίς όμως να φτάνουν σε ακρότητες. Τους επιτρέπονται ενδεχομένως μερικές στερεοτυπικά ανδρικές ασχολίες, αλλά απαγορεύεται να διαπρέψουν σε κάποια από αυτές. Η θηλυκότητα ορίζεται πολύ περιορισμένα, δαιμονοποιείται και γίνεται αδυναμία και στόχος για κοροϊδία, ακόμη και από τις ίδιες τις γυναίκες (το ίδιο ισχύει και με μη-παραδοσιακές ερμηνείες της θηλυκότητας που στοχοποιούνται για τη διαφορετικότητά τους).

